

hold dertil bør være det, at støtte de private Bestræbelser, naar de gøre sig gældende i den Retning, saaledes som det jo ogsaa for en stor Del nu sker ved Tilskud til Højskoler, Aftenskoler og paa anden Maade. Det, som jeg vilde sætte særlig Pris paa ved en Skolereform, var det, at den pegede i Retning af at genrejse og styrke den Følelse af Ansvar over for Børnenes Opdragelse, som saa naturlig ligger for Hjemmene, men som desværre mange Steder i alt for høj Grad er bleven sløvet og svækket, vel nærmest fordi det offentlige har paataget sig Formynder-skabet for Borgerne i den Retning, har indrettet Skoler og har ordnet det hele. De 35,000 Kr., som nu bevilges som Tilskud til Privatskolen, anser jeg som et lille Lyspunkt i den Retning. De indeholde en Anerkendelse af det private Initiativ paa den almindelige Folkeskoleundervisnings Omraade, og jeg paaskønner meget rent principmæssigt, at de ere komne med. Jeg ved, at denne Opfattelse har vanskeligt ved at trænge igennem i vor Tid, hvor den har mange Modstandere, og vi have jo navnlig det Særsyn, at Fløjene i vort politiske Liv, de, der ere yderst paa højre Fløj, og Socialdemokraterne, her mødes i fælles Forstaaelse. De første ønske den offentlige Skole saa almindelig som mulig, fordi de tro, at de derigenem styrke Autoriteten og fremme Uniformiteten, og Socialdemokraterne ønske det samme, fordi de mene, at det er det rette demokratiske, at alle Børnene blive opdragne under samme Vilkaar og Regler. Det er for dem et Led i den Demokratisering, der har sin yderste Konsekvens deri, at vi til sidst alle sammen bliver nummererede Medlemmer, eller Lemmer, som det jo hedder, i en stor Arbejds- og Forsørgelsesanstalt. Naar det altsaa desuagtet har lykkedes de private Skoler at faa Foden inden for Døren, saa anser jeg det for et stort Lyspunkt i denne Sag. Beløbet, som vil blive bevilget dertil ved denne Lov, er ikke stort, og om den Fordelingsmaade, som man til sidst er kommen ind paa, ved Forhandlingen i Fællesudvalget, kan det vist siges, at den har baade sin gode og sin svage Side. Men jeg har det Haab, at den fri Skoles Bevægelse vil vokse sig større og stærkere med Aarene, saaledes at der ikke vil gaa lang Tid, før det vil blive indlysende, at denne Bevilling er for knap, og jeg har ogsaa det Haab, at Erkendelsen af disse Skolers Berettigelse, ja Nødvendighed, til den Tid vil være vokset saa stærkt, at man da fra de to Tings og Regeringens Side,

til den Tid let vil kunne enes om at forhøje den. Jeg stemmer altsaa for Loven af disse Grunde, og fordi jeg erkender, at man under de forhaandenværende Forhold ikke vil være i Stand til at faa den bedre.

Neergaard: Jeg hører til de Medlemmer af Tinget, som den ærede Ordfører nævnte, der ere saaledes stillede, at de ikke anse det foreliggende Forslag for saa godt, at der er Grund til at gøre store Indrømmelser for det, og jeg gør det, fordi jeg finder, at der er naaet saa uendeliglidt for Folkeskolen i dette Lovforslag. Et æret Medlem bemærkede, at der naaedes i alt Fald en Forbedring af Lærernes Lønning. Ja, det tror jeg ogsaa, man naar, til Dels, men i saa Fald vilde jeg have foretrukket, at man ganske simpelt havde kaldt Forslaget „Lov om Lønning af Skolelærere“ og saa udeladt de andre Bestemmelser. Jeg mener, at over for de store Byrder, der faktisk her i Landet kastes paa Hartkornet og Kommunerne, er det, der naas her, i høj Grad tvivlsomt, og jeg hører til dem, der stadig beklage, at vi her i Rigsdagen tale saa meget om at lette Kommunerne og ikke gøre andet end at skaffe dem større Udgifter. Jeg kunde ikke desto mindre være gaaet med hertil og skulde ikke have svigtet Flertallet i Højre her i Salen, hvis der ikke var kommet en Bestemmelse ind, som jeg paa ingen Maade kan gaa med til. Jeg kan her slutte mig til de Herrer af Fællesudvalgets Mindretal, som have talt i Dag. Jeg skal dog særlig tale om et enkelt Punkt. — Den sidste ærede Taler gjorde den Bemærkning, saa vidt jeg kunde forstaa, at han ansaa det for tvivlsomt, om Staten overhovedet skulde blande sig stærkt i Undervisningsvæsenet, om det ikke var naturligere, at det hele gik ad privat Vej. Jeg tror, at det ærede Medlem tager fuldstændig fejl heri. Jeg tror, at det er en Erfaringssætning, at i andre Lande, hvor Staten ikke har taget Sagen i sin Haand, er Folkeundervisningen ikke nær naaet til det Trin, som den er naaet til hos os, og at, naar man med Rette tør sige, at de bredere Lag her i Landet have større Oplysning end i de fleste andre Lande, er det netop, fordi Staten har taget Sagen i sin Haand.

Det, der for mig er det mørke Punkt i Indstillingen, er Tilskuddet til Friskolerne. Den ærede Ordfører erklærede selv, at det kunde misbruges, og søgte at bevise, at der var taget Forholdsregler derimod. Den ærede Ordfører nævnte, at man kunde